

Motion till riksdagen 2024/25:3047

av **Linus Lakso m.fl. (MP)**

Ett miljövänligt, robust och konkurrenskraftigt energisystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mål om ett 100 procent fossilfritt energisystem till 2035 och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi, inklusive ett slutdatum för användning, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla alla fossila subventioner och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassa torv som ett fossilt bränsle och fasa ut brytning och användning av torv för energiproduktion och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett planeringsmål för att kunna tillgängliggöra 100 TWh el till 2030 och ytterligare 50 TWh till 2035 årligen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett planeringsmål för grön baskraft till 2030 om 10 GW genom effekthöjningar, energilagring och flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energisäkerhetsmål och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande på förnybara bränslen år 2030, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett mål om att Sverige ska producera 10 TWh biogas och 33 TWh fossilfri vätgas per år till 2030 och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga solceller på alla lämpliga offentliga byggnader och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera det kommunala vetot för att säkerställa en rättssäker prövning av vindkraftsansökningar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera tillståndsprocesserna för vindkraft genom att samla alla prövningar hos en och samma myndighet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en högre lokal elbonus som ger kommunerna betalt för den förnybara el de producerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende till vindkraft rätt till ersättning från vindkraftsbolagen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge närboende till vindkraft rätt till andelsägande och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Försvarsmakten att arbeta med villkorade tillstånd och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka skatten på andelsägande av solenergi för boende i flerbostadshus och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa all skatt på egenproducerad el (även över gränsen på 500 kilowatt) och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för nya solparker genom att förtydliga länsstyrelsernas roll i tillståndsprocessen och tillkännager detta för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket bör ses över så att modeller för solcellsparker som ökar den biologiska mångfalden och kombinerar produktion av solceller och mat premieras samt att ett stöd för ”naturpositiva” solcellsparker bör ges, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett investeringsstöd för storskalig solvärme och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införliva småskalig solvärme i det gröna avdraget och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett långsiktigt statligt stöd för energieffektivisering med 60 procent av kostnaderna för åtgärder som effektiviserar energianvändningen för hushåll och fastighetsägare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stöd till näringslivets energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet energirådgivare i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett bonus malus-system för produkter för att gynna de mest energisnåla och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka efterlevnaden av energireglerna i Boverkets byggregler för byggnader genom att kontrollera uppmätta värden i stället för att förlita sig på beräknade värden och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för ett transporteffektivt samhälle för att minska energiförbrukningen inom transportsektorn och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utnyttja spillvärme mer effektivt och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastighetsägare bör ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt

- hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå, och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett planeringsmål för grön baskraft till 2030 om 10 GW genom effekthöjningar, energilagring och flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för energilager och införa ett teknikneutralt stöd för energilager, såsom vätgas, pumpkraft, batterier och värmelager, och tillkännager detta för regeringen.
  34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett introduktionsstöd för elektrobränslen samt att snabbt möjliggöra för elektrobränslen att delta i reduktionsplikten och tillkännager detta för regeringen.
  35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät ett uppdrag att planera för vätgasinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
  36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera och skapa förutsättningar för lokala och regionala marknader för flexibilitet i elanvändningen och tillkännager detta för regeringen.
  37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en dynamisk elskatt skulle kunna utformas för att ge ökade incitament för flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
  38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera dynamiska nätavgifter som främjar flexibilitet och smart energianvändning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kundens kostnader för effekt tydligt bör redovisas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att halvera tiden för byggande av elnät och förkorta byggtiden för stamnät med minst två år genom regelförändringar som föreslås i den statliga utredningen om moderna tillståndsprocesser för elnät, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta framtidens kraftvärme- och värmeproduktion samt underlätta för lokal effektproduktion och stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.
  42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa elskatten för kraftvärme- och värmeproduktion och tillkännager detta för regeringen.

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt att överföra egenproducerad el mellan olika byggnader inom samma fastighet eller närliggande fastigheter och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra att tillgången på nätkapacitet styrs av miljö- och samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa testbäddar för undantag från dagens elmarknadsregleringar i syfte att reducera effekttoppar och stimulera ny teknik och reglering och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att laddboxar som installeras genom det gröna teknikavdraget och uppfyller standarden ISO 15118 får avdrag på 75 procent, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnäts effektreserv och störningsreserv ska vara 100 procent förnybar samt att Sverige gentemot EU bör driva på för att flexibilitet ska få ingå i effektreserven igen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ytterligare riskbedömningar av kärnkraft ur ett totalförsvarsperspektiv, särskilt med avseende på erfarenheter av kriget i Ukraina, och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera energiförsörjningen av transportsektorn så att inhemskt producerad förnybar energi och inhemskt producerat förnybart bränsle kan användas i kris och krig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta installation av energilager som kan användas för att jämna ut elproduktionen och balansera elnätet men också kan nyttjas vid elavbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta tekniker genom höjt grönt avdrag för ö-drift i enskilda fastigheter och energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en plan för och ett stöd till utökad reservkraft som inte är beroende av importerad energi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Förbränning av fossila bränslen är den huvudsakliga anledningen till att den globala medeltemperaturen nu stiger i den snabbaste takten någonsin. Vetenskapen har tydligt visat hur en varmare värld påverkar möjligheten till mänskligt liv, säkerhet och välfärd negativt. Trots det använder vi fortfarande fossila bränslen överallt i våra samhällen. Fossila bränslen står idag för över 80 % av energianvändningen globalt. Användningen av fossila bränslen behöver upphöra.

För att bli kvitt vårt beroende av fossila bränslen behöver vi satsa massivt på grön omställning, hållbara energikällor och elektrifiera stora delar av våra samhällen. För att bytet från fossil till förnybar energi ska ske tillräckligt snabbt för att klara klimatmålen behöver vi en tydlig plan. Därför ser Miljöpartiet att vi behöver upprätta och genomföra en nationell plan för utfasning av fossil energi, inklusive torv, med ett slutdatum för användning. En sådan plan behöver inkludera att avveckla alla fossila subventioner.

Ett fossilfritt energisystem till 2035

Sverige har sedan länge ett elsystem med en väldigt låg andel fossil energi. Över 98 procent av den el som produceras i Sverige är fossilfri. Regeringens nya mål om ett fossilfritt elsystem till 2040 får därför anses skrattretande. Sett till hela energisystemet, däremot, är Sverige fortsatt fast i ett tungt fossilberoende. Under 2021 kom 26 procent av den tillförda energin i Sverige från fossila bränslen. Den stora användningen av fossil energi i Sverige återfinns alltså inom industrin och transportsektorn, som tillsammans med elsektorn är en del av Sveriges energisystem. För Sveriges del vore det relevant med ett mål om att hela energisystemet ska bli fossilfritt. Ska Sverige klara klimatomställningen behöver det ske till 2035. Miljöpartiet föreslår därför ett mål om ett hundra procent fossilfritt energisystem till senast år 2035.

Planeringsmål för 2030 och 2035

Miljöpartiet föreslår ett mål om att tillgängliggöra 100 TWh redan till 2030 (jämfört med 2022), samt ytterligare 50 TWh till 2035, genom en kombination av ny förnybar elproduktion och energieffektiviseringar. Målen bygger på myndigheter och branschorganisationers bedömningar av realistiska potentialer för utbyggnaden av förnybart respektive energieffektivisering.

Svensk Vindenergi bedömer att cirka 45 TWh ny vindkraft kan tillkomma mellan år 2023 och 2030, och att ytterligare 100 TWh kan tillkomma mellan år 2030-2035. Svensk solenergi bedömer att det är möjligt med 30 TWh till 2030, redan idag finns

ansökningar motsvarande ca 50 TWh solenergi inlämnade. Det enskilt billigaste och snabbaste sättet att få fram mer tillgänglig energi är energieffektivisering.

Energimyndigheten bedömer att det genom lönsamma tekniska lösningar samt ökad flexibilitet är möjligt att frigöra cirka 25 TWh till 2030. Se nedan Miljöpartiets förslag för att öka utbyggnaden av förnybar elproduktion respektive främja energieffektiviseringsåtgärder.

Problemen med fossila bränslen är dock fler än så. Putins energikrig mot Europa har visat att övergången från det fossila till det förnybara är akut utifrån ett renodlat säkerhetsperspektiv. EU:s beroende av rysk energi har varit en enorm svaghet rent strategiskt eftersom Putin därmed har kunnat använda flödet av framförallt gas som ett påtryckningsmedel. Exportintäkterna från ryska fossila bränslen har dessutom finansierat Putins krig. Ett energisystem baserat på förnybara energikällor kompletterat med energilagring är dessutom ett säkert och robust energisystem.

Slutligen handlar det om att skydda hushåll och företag från alltför stora ekonomiska risker. Ingen familj ska behöva lämna hus och hem, och inga företag ska behöva gå i konkurs, på grund av rusande energipriser. Beroendet av fossila bränslen innebär en risk eftersom att deras kostnader varierar kraftigt. Dessutom är det ofta billigare att producera el och värme med förnybar eller geotermisk energi än med fossil energi.

För att bli kvitt vårt beroende av fossila bränslen måste vi elektrifiera stora delar av våra samhällen – något som, enligt många bedömare, kommer att resultera i att elanvändningen fördubblas till 2045. Detta kräver inte bara en större energiproduktion. Vi behöver också en effektivare användning av energin och ett elnät som kan hantera framtidens utmaningar.

Hållbar energiförsörjning

Miljöpartiet vill storsatsa på förnybar och billig energiproduktion. Vindkraft på land är idag den billigaste energikällan. År 2023 stod vindkraften för drygt 20 procent av Sveriges elproduktion och år 2025 bedöms vindkraften bidra med mer energi än all Sveriges kärnkraft. Företag står på kö för att bygga vid Sveriges bästa vindlägen. På regeringens bord ligger 22 ansökningar om havsbaserade vindkraftsparker, motsvarande mer än hela Sveriges årliga elanvändning.

Även solenergin har en stor potential i Sverige. Genom solceller på villatak och lägenhetshus kan hushållen spara in pengar på sina elräkningar; för att underlätta bör skatten för andelsägande av solenergi för boende i flerbostadshus sänkas och skatten på

all egenproducerad el slopas (även över gränsen på 500 kW). Med större solparker kan man producera stora volymer el som kommer alla till nytta. För att snabba på utvecklingen behöver länsstyrelsernas roll i tillståndsprocessen förtydligas, samt regelverket ses över så att modeller för etablering som ökar den biologiska mångfalden premieras samt att ett stöd för ”naturpositiva” solcellsparker ges. Detta i syfte att utveckla metoder som kombinerar produktion av solel och mat med biologisk mångfald. Det offentliga bör gå före genom att installera solenergi på alla lämpliga offentliga byggnader. Med storskalig solvärme kan vi ersätta bioenergi och avfallsförbränning för att producera värme till fjärrvärmenätet. För att främja utvecklingen behövs initialt ett investeringsstöd. Det möjliggör användning av biobränslen där de behövs allra mest, för att ersätta fossila bränslen. Solvärme bör även införlivas i det gröna teknikavdraget.

För att den positiva trenden vad gäller utvecklingen av förnybar energi ska hålla i sig behövs politik. För att potentialen om cirka 45 TWh ny vindkraft till 2030 ska realiseras behöver det kommunala vetot snarast reformeras i enlighet med förslaget i SOU 2021:53 En rättssäker vindkraftsprövning så att fattade beslut gäller och tillståndsprocesserna effektiviseras genom att alla prövningar samlas hos en och samma myndighet. Den lokala nyttan behöver öka och den ersättning motsvarande Fastighetsskatten som regeringen föreslagit är inte tillräcklig varken vad gäller långsiktighet eller storlek. Vi ser att en lokal elbonus som ger kommunerna bra betalt för den förnybara el de producerar samt att närboende till vindkraft ges rätt till delägande och ersättning från vindkraftsbolagen. Försvarsmakten stoppar idag en enorm mängd förnybar energi; de behöver arbeta mer konstruktivt genom villkorade tillstånd så att mer hållbar energiproduktion kan byggas.

Men det handlar också om att stötta aktörer som idag är intresserade av att på olika sätt bidra till utvecklingen av Sveriges energiproduktion – med alltifrån kunskap och vägledning till ekonomiska premier och skattelättnader. Vi vill att Sverige ska bli ett land där alla som vill får delta i bygget av vår framtida kraftproduktion – och därigenom dela på frukterna av dess produktion.

Energieffektivitet först

Energieffektiviseringar är det snabbaste, billigaste och mest miljövänliga sättet att minska kostnaderna och miljöpåverkan för energi. På kort sikt är energieffektiviseringar det effektivaste som vi kan göra för att minska hushållens och företagens energikostnader.

Det finns en mängd åtgärder man kan göra för att minska energiförbrukningen, både i sin villa, i flerbostadshus och i företag. För familjen eller fastighetsägaren kan det handla om investeringar i ny teknik som värmer ett hus eller lokaler. Men det kan också handla om att optimera de olika system som redan existerar i en villa eller ett flerbostadshus, exempelvis genom att säkerställa att ventilation och värmesystem fungerar på bästa möjliga sätt tillsammans. För företaget kan det handla om att investera i mer effektiv teknik.

För att möjliggöra en snabb och hållbar omställning vill Miljöpartiet att staten tar en mer aktiv roll i att stötta hushållen och företagen i denna utveckling. Vi föreslår ett stöd där staten under en inledande period tar 60 % av kostnaden för alla åtgärder som effektiviserar energianvändningen för hushåll och fastighetsägare. Med detta stöd kommer alla energieffektiviserande åtgärder att bli lönsamma snabbt. För att trygga en långsiktig styrning bör ett system för omfattande energieffektiviseringar införas; det kan vara en kvotplikt, ett auktionssystem eller liknande.

För att ytterligare underlätta effektiviseringsåtgärder bör fastighetsägare ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå med hänsyn till personlig integritet.

Energisteget bör snarast återinföras för att stötta näringslivets arbete med effektivisering. EU:s ekodesigndirektiv har varit framgångsrikt med att avlägsna de sämsta produkterna från marknaden. Den styrningen bör kompletteras med en styrning mot de energismartaste och miljövänligaste produkterna. Vi vill därför införa ett bonus malus-system för produkter, där de mest energi- och resurseffektiva produkterna blir billigare på bekostnad av de minst energi- och resurseffektiva produkterna. Det finns även en betydande potential att utnyttja spillvärme mer effektivt. Här behövs planering, samordning och incitament.

För att kunna energieffektivisera behövs tillgång till information. Här har kommunala energirådgivare en viktig roll. Alla som vill ska kunna få rådgivning, och för att säkerställa det vill vi kraftigt öka antalet kommunala energirådgivare. Efterlevnaden av energireglerna i Boverkets byggregler för byggnader behöver stärkas genom att man kontrollerar uppmätta värden i stället för att förlita sig på beräknade värden.

Utöver industrin är transportsektorn den del av vårt samhälle som gör av med mest fossil energi. För att ställa om transportsektorn räcker det inte med enbart elektrifiering

eller övergång till hållbara biodrivmedel – det är fullständigt nödvändigt att effektivisera transporterna. Det är därför avgörande att vi också arbetar hårt mot ett transporteffektivt samhälle. Med ett transporteffektivt samhälle avses ett samhälle där trafikarbetet med energiintensiva trafikslag som personbil, lastbil och flyg minskar. Detta kan ske både genom överflyttning till mer energieffektiva färdmedel/trafikslag och genom att transporter effektiviseras, kortas eller ersätts helt. Miljöpartiet vill därför se en rad åtgärder som leder till en minskad total mängd trafik på de platser där alternativ till bilen redan finns. I dagsläget handlar det framförallt om våra större städer.

Bygg framtidens smarta energisystem med grön baskraft

Vid sidan om ett planeringsmål för elproduktion ser Miljöpartiet även behov av mål för vad vi kallar grön baskraft. Av både ekonomiska skäl och tidsmässiga skäl kommer den tillkommande elproduktionen i Sverige inom överskådlig framtid att komma från förnybara energikällor som vindkraft och solkraft. Därför bör riksdagen anta ett planeringsmål som fokuserar på effekt. Redan idag är det lagrad energi i form av vatten i våra vattenmagasin som reglerar elsystemet i stor utsträckning. I begreppet grön baskraft inrymmer vi alla kraftkällor och tekniker som kan reglera effekten snabbt och lagra energi. Här ingår höjd effekt i vattenkraften, mer flexibilitet i och effekt från kraftvärmen och gasturbiner drivna på förnybara bränslen. Även energilagring i form av vätgas, pumpkraft och värmelagring ingår, samt flexibilitet, t.ex i form av smart styrning av elbilsaddning, tvåvägsaddning, och smart styrning av värmepumpar. Miljöpartiet föreslår ett mål om 10 GW grön baskraft till år 2030.

För att stimulera och snabba på investeringar i tekniker som balanserar energisystemet och jämnar ut priserna vill vi upprätta en nationell strategi för energilager och införa ett teknikneutralt stöd för storskalig energilagring såsom pumpkraft, värmelagring och vätgaslagring.

Sveriges elnät är i stort behov av utbyggnad och utveckling. Miljöpartiet vill uppgradera det svenska elnätet så att hela landet får ett smart, flexibelt och robust elnät som klarar mer förnybar el. För att EU ska kunna göra sig oberoende av skurkstater och klara klimatomställningen behöver vi samarbeta. Det kommer att underlätta för alla att bygga ut den billiga och miljövänliga förnybara energin och vi kan överföra stora mängder el mellan EU:s länder. På så sätt kan vi hjälpa varandra att balansera energisystemen.

Med bättre samordning och utan onödiga hinder skulle hela processen för att bygga elnät kunna gå snabbare. Genom att tillståndsprocessen effektiviseras och moderniseras

kommer ledtiderna för stamnätet att kunna kortas med cirka två år eller mer och minst halveras för de regionala och lokala näten. Detta utan att tumma på miljöhänsyn. Vi behöver också utveckla energisystemens och energimarknadens funktionalitet. Det behöver finnas bättre incitament än idag för energilagring och flexibilitet.

Framtidens elsystem kommer att ha en högre andel elproduktion som varierar utifrån väderlek, vilket är naturligt när elen i stor utsträckning kommer från vindkraft och solenergi. Därför behöver systemet balanseras på ett sätt som gör att vi både kan utnyttja de tillfällen då det produceras stora mängder billig förnybar el och kan balansera när det inte blåser. Systemet måste helt enkelt bli smartare och mer flexibelt och inkludera mer energilagring. För att stimulera utvecklingen av olika sorters lagring av energi behövs ett stöd samt en nationell strategi. Sverige har dessutom goda förutsättningar för att producera elektrobränslen. För att snabba på utvecklingen vill Miljöpartiet se ett introduktionsstöd samt snabbt möjliggöra för elektrobränslen att delta i reduktionsplikten som en övergångslösning i väntan på full elektrifiering av fordonsparken.

Med redan existerande teknik kan exempelvis laddning av elfordon och uppvärmning av hus med värmepumpar förläggas till den tid då priset på el är lågt och tillgängligheten i nätet god. Potentialen för efterfrågefleksibilitet kommer att öka när fler sektorer i samhället elektrifieras. För att underlätta för aktörer att vara flexibla ska kostnaden för effekt tydligt framgå för kunden.

Elbehoven till industrins utfasning av fossilt kol kommer i stor utsträckning att gå till vätgas. Därför behövs även ett proaktivt arbete för den nya vätgasinfrastruktur som byggs upp. I takt med att industrin elektrifieras kan till exempel vätgaslager och smart styrning av industriprocesser bidra till ytterligare flexibilitet och energilagring. Svenska kraftnät bör få ett uppdrag att planera för vätgasinfrastruktur.

Elnätet behöver också balanseras lokalt. Därför behöver elmarknaden utvecklas och kompletteras med lokala och regionala marknader som möjliggör bland annat att du som elkund enklare kan bidra med stödtjänster, tex sälja ditt överskott genom att mata tillbaka el från ett batteri hemma, exempelvis i din bil, när elpriset är högt eller det är brist på kapacitet i elnätet. För att möjliggöra detta tekniskt bör laddboxar som installeras genom det gröna teknikavdraget och som uppfyller standarden ISO 15118 få ett högre avdrag, 75 %. Vidare bör hinder undanröjas för att överföra egenproducerad el mellan olika byggnader inom samma fastighet eller på närliggande fastigheter.

Dagens utformning av elskatten är hämmande för kundernas flexibilitet då prisskillnaden mellan olika timmar jämnas ut eller kostnaden för el utgörs av nästan enbart skatt och nätavgift de billigaste timmarna. En dynamisk elskatt, där skatten sänks när elen är billig, skulle öka incitamenten att vara flexibel och skynda på investeringar i smart styrutrustning, detta bör därför utredas.

Även nättarifferna behöver bli mer dynamiska och ge incitament att styra elanvändning till timmar då kapaciteten i elnäten är god. Kostnaderna för att stimulera efterfrågefleksibilitet är relativt små. Ofta krävs endast en enkel styrutrustning, vars kostnad är liten i förhållande till att investera i exempelvis en ny värmepump eller utbyggnad av elnätet. För att utveckla den reglering som är mest effektiv kan testbäddar där undantag från dagens elmarknadsregleringar införs; för att frigöra potentialen för alla dessa flexibilitetsresurser bör Sverige sätta ett mål.

I några av Sveriges större städer och tillväxtregioner är kapacitetsbristen allvarlig. Lösningen är tredelad: mer kraftfulla investeringar i ny nätkapacitet, mer lokal kraftproduktion och en mer flexibel produktion och konsumtion. I regioner med kapacitetsbrist är lokal elproduktion som till exempel kraftvärme extra viktigt för effektbalansen. Detta bör återspeglas ekonomiskt. Inte minst bör ett särskilt fokus ligga på att förbättra effektbalansen med grön baskraft och öka elproduktionen i SE4. Här behövs insatser för värme- och kraftvärmesektorns roll i elsystemet. Elskatten för el till fjärrvärme bör slopas för att öka flexibiliteten och integrationen i energisystemet. Vidare blir värme- och kraftvärmesektorn naturliga aktörer i att utveckla elektrobränslen, storskaliga energilager, flexibel effekt och solvärme.

Energisäkerhetsmål för ökad beredskap och motståndskraft

Kriget i Ukraina har gjort det tydligt att elförsörjningen är ett troligt förstahandsmål för en angripare – utan el och drivmedel slutar det mesta att fungera. Omfattande och långvariga elavbrott kan vara mycket demoraliserande. Elsystemets centrala betydelse för samhället kommer att öka ytterligare i framtiden, med elektrifiering av transporter, industri och uppvärmning

I sitt remissvar på regeringens promemoria Förslag om nya energipolitiska mål (KN2023/04578) pekar Försvarsmakten på att det krävs stora satsningar på el- och energiberedskap för att säkerställa Försvarsmaktens och övriga totalförsvarets behov av en robust och planerbar energiförsörjning. Det kan vi uppnå med grön baskraft och ett genomtänkt robust energisystem som inte är importberoende.

Regeringen har föreslagit ett leveranssäkerhetsmål för elsystemet som antagits av riksdagen, men det missar helt att elsystemet bara är en del av Sveriges energisystem, och är dessutom ogenomtänkt och illa utformat. För att både säkra klimatomställningen, industrins konkurrenskraft samt anpassa energisystemet för ett nytt säkerhetspolitiskt läge behövs ett betydligt bredare grepp. Miljöpartiet föreslår därför ett mål för energisäkerhet.

En decentraliserad elproduktion i kombination med grön baskraft kan, rätt hanterad, bli en mycket robust hörnsten i framtidens hållbara samhälle. Vi måste också underlätta för lokal produktion av förnybar energi som solel och solvärme. Vi vill se en nationell strategi för hur detta kan utvecklas. Vi behöver också fortsätta bygga ut den havsbaserade vindkraften, och här vill vi att Försvarmakten i högre grad prioriterar energisäkerheten i sina bedömningar av potentiella vindkraftsprojekt.

Målet är ett robust energisystem som står emot cyberattacker och extremväder bättre och klarar ö-drift så att telekommunikationer och värmeförsörjning kan upprätthållas även vid kriser. I Sveriges fall innebär det att vindkraft, solel och solvärme behöver byggas ut, samtidigt som elnätet förstärks och automatiseras. Energilager behöver byggas i anslutning till bostäder och kommersiell verksamhet. Målet är att jämna ut elproduktionen och balansera elnätet, men också att lagren ska kunna nyttjas vid elavbrott. Detta kommer kräva en nationell strategi för energilager samt ett teknikneutralt stöd för storskalig energilagring. Utöver det behövs planering för hur särskilt viktiga verksamheter ska hållas igång vid störningar och vad det kräver i form av ö-drift av elnätet, lokal reservkraft eller batterilager.

För att stärka motståndskraften och samtidigt gynna ett smart och hållbart energisystem föreslår Miljöpartiet att ett högre grönt avdrag eller motsvarande stöd ska ges för installationer som klarar ö-drift i fastigheter och energigemenskaper. Vidare vill Miljöpartiet stötta "smart reservkraft", med det avses reservkraft som inte är beroende av importerad energi och tekniker som även kan nyttjas för att stabilisera elnätet som batterier och vätgas. Sverige bör ta fram en utvidgad plan för reservkraft, som även innefattar samhällskritisk lagerhållning av mat till exempel.

Energiförsörjningen av transportsektorn måste också planeras på sådant vis att inhemskt producerad förnybar energi och inhemskt producerat förnybart bränsle kan användas i kris och krig.

Idag är Sverige kraftigt beroende av import av energi. Detta utgör en allvarlig sårbarhet för Sverige. Vi har redan sett hur Europas djupa beroende av rysk

energiförsörjning allvarligt försämrat Europas säkerhet. Putins energikrig mot Europa har visat att övergången från det fossila till det förnybara också är akut utifrån ett renodlat säkerhetsperspektiv. EU:s beroende av rysk energi är, och har varit, en enorm svaghet rent strategiskt eftersom Putin kunnat justera flödet av framförallt gas som ett påtryckningsmedel. Exportintäkterna från ryska fossila bränslen har finansierat Putins krig. Ett energisystem baserat på förnybara energikällor, kompletterat med energilagring och smarta elnät, är inte bara bra för klimatet utan är dessutom en säkerhetspolitisk nödvändighet. En lång rad samhällsviktiga verksamheter är beroende av att energiförsörjningen fungerar. Det behövs också en inhemsk produktion av bränslen som biodrivmedel och vätgas. Svenska kraftnäts effektreserv och störningsreserv bör utgöras av importoberoende energikällor och bör därför ha som målsättning att vara 100 procent förnybara. För att öka kostnadseffektiviteten bör Sverige gentemot EU bör driva på för att flexibilitet ska få ingå i effektreserven igen.

Miljöpartiets föreslår ett mål om att Sverige år 2030 ska vara självförsörjande inom hållbart producerade förnybara bränslen, samtidigt som uttaget ur den svenska skogen måste ske på ett hållbart sätt. Den ökade efterfrågan i kombination med behovet att bevara biologisk mångfald visar att det krävs en bredd av åtgärder för att uppnå detta. Förnybara drivmedel ska i ökad omfattning komma från inhemsk produktion av biodrivmedel, samtidigt som elektrifieringen och ett minskat trafikarbete minskar efterfrågan av bränslen inom vägtransporter. Över tid utgör förnybara drivmedel en allt större del i omställningen för flyg och sjöfart.

“För att stärka försörjningstryggheten för gas och för att minska användningen av fossila bränslen har regeringen därför som tydlig ambition att ersätta fossilgas med nationellt producerad biogas. En sådan utveckling stärker inte bara den nationella beredskapen utan möjliggör också för Sverige att nå de nationella klimatmålen” Skrev regeringen i propositionen “Energipolitikens långsiktiga inriktning”, men föreslog inget planeringsmål för biogasen, inte heller några åtgärder för att öka produktionen. Miljöpartiet föreslår därför att riksdagen beslutar om ett planeringsmål om 10 TWh biogasproduktion per år senast år 2030. Detta är i linje med vad industrin ser behov av. Även fossilfri vätgas har en viktig rolla att spela både vad gäller försörjningstrygghet och att nå klimatmålen. Därför föreslås ett produktionsmål om 33 TWh fossilfri vätgas till 2030.

Kriget i Ukraina och attackerna mot kärnkraftverket i Zaporizjzja har också aktualiserat den stora säkerhetsrisk som kärnkraft innebär. Dessutom är tillgången till

uran är avgörande för drift av nya kärnkraftverk och kostnaderna för själva byggnationen är enorma. Ryssland och Kina har helt avgörande roller både för finansieringen av byggnation och vid drift. De flesta nya reaktorer som byggs är på ett eller annat sätt beroende av finansiering av den kinesiska eller ryska staten. Det är ingen nyhet att dessa antidemokratiska krafter har en expansiv geopolitisk och ekonomisk agenda, men nu spelar också kärnkraften en nyckelroll i deras maktstrategi. Vi ser behov av ytterligare riskbedömningar ur ett totalförsvarsperspektiv av kärnkraft, särskilt med avseende erfarenheter av kriget i Ukraina.

Linus Lakso (MP)

Elin Söderberg (MP)

Märta Stenevi (MP)

Janine Alm Ericson (MP)